

SPROGSTART 1-3 ÅR

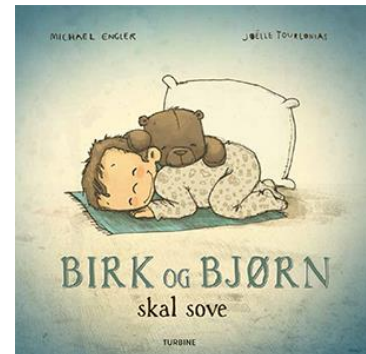
Trin-for-trin

Birk og Bjørn skal sove af Michael Engler og Joëlle Tournonias (2019)

Tema: Når noget gemmer sig eller er blevet væk og om forholdsord.

Billedbogen *Birk og Bjørn skal sove* er valgt, da litteraturen gennem ord, billeder, leg og samtale kan sætte fokus på, når noget gemmer sig eller er blevet væk. Forholdsordene kommer i spil, og børnene får mulighed for at gå på jagt efter både Bjørn og nissen, som blandt andet gemmer sig ved siden af, i og bagved noget.

Sprogligt fokus: Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer.

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Birk og Bjørn skal sove* af Michael Engler og Joëlle Tournonias
- A3-kopi af bogen
- Ark: Fokusord, billedbogssnak, sproglege
- Konkreter: Brun, blød bamse, en nissehue
- 6 billedkort til Story Sequencer

Ting og sager, du selv skal finde

- En dyne

Sprogstartsmaterialerne må kun bruges under opsyn af en voksen.

Ugens indhold

Dag 1:

Højtlesning og fokusord for alle børn i gruppen, ca. fem børn.

Tid: Ca. 20 minutter.

Dag 2:

Guidet læsning og billedbogssnak. Børnene deles i to eller tre grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To til tre gange ca. 20 minutter.

Dag 3:

Fælles oplæsning og sproglege. Børnene deles i to grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To gange ca. 20 minutter.

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 1 – *Birk og Bjørn skal sove*

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Birk og Bjørn skal sove* af Michael Engler og Joëlle Turlonias
- A3-kopi af bogen
- Ark: Fokusord
- Konkreter: Brun, blød bamse, nissehue

Ting og sager, du selv skal finde

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om forsiden og bagsiden, fortæl om forfatter og illustratør. Fortæl om bogens ryg. Hvad mon billedbogen handler om? Tal om billedbogens titel.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om, når noget gemmer sig eller er blevet væk. Tal med børnene om, at noget kan gemme sig bag noget, i noget, under noget etc.

Læs billedbogen to gange. Første gang med læseoplevelsen i fokus. Anden gang taler I om fokusord for hvert opslag. Brug billedbogens illustrationer til at understøtte fokusordene og konkreter fra sprogstartsposen til visualisering af billedbogen. Sæt en bevægelse på ordet, når det er muligt. Vis læseretningen og peg på bogstaverne, mens du læser.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Læringsstigen

Gør-det-sværere-strategi

Forudsige: Det er aften, Birk er træt. Han får børstet tænder og får et godnatkys. Hvad tror du, at Birk skal nu?

Generalisere: Har du prøvet, at noget er blevet væk?

Argumentere: Hvorfor tror du, at Birk gerne vil sove med Bjørn?

Gør-det-nemmere-strategi

Giv svaret: Se, nissen har gemt sig på køkkenbordet. Hvor har nissen gemt sig?

Hjælpes ad: Tror du, vi kan finde Birks tandbørster? Tror du, de er i køkkenet eller på badeværelset? Lad os se efter!

Begrænse valg: Finder Birk Bjørn under dynen? Eller finder Birk Bjørn under sengen?

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 2 – *Birk og Bjørn skal sove*

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Birk og Bjørn skal sove* af Michael Engler og Joëlle Turlonias
- A3-kopi af bogen
- Ark: Billedbogssnak
- Konkreter: Brun, blød bamse, nissehue

Ting og sager, du selv skal finde

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om, når noget gemmer sig eller er blevet væk. Tal med børnene om, at noget kan gemme sig bag noget, i noget, under noget etc.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om, de kan huske, hvad billedbogen handler om.

Læs billedbogen og inddrag børnene i genfortælling af billedbogen undervejs.

Billedbogssnak. Brug billedbogens illustrationer samt konkrete fra sprogstartsposen til at understøtte samtalen. Spørgsmålene følger billedbogens opslag.

Syng andet vers af *Sprogstartssangen*.

Et lille tip

Indgå i fælles opmærksomhed

Fra barnet er ca. seks måneder, kan du begynde at modellere fælles opmærksomhed, hvor du og barnet kigger på et objekt sammen, og du fortæller om objektet. Bøger er et godt værktøj her, for de indeholder mange billeder, som barnet kan forholde sig til, imens du sætter ord på det, som barnet synes er spændende. (Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 110)

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 3 – *Birk og Bjørn skal sove*

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- Billedbog: *Birk og Bjørn skal sove* af Michael Engler og Joëlle Turlonias
- A3-kopi af bogen
- Ark: Sproglege
- Konkreter: Brun, blød bamse, nissehue

Ting og sager, du selv skal finde

- En dyne

Det skal du gøre!

Syng 1. vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om, når noget gemmer sig eller er blevet væk. Tal med børnene om, at noget kan gemme sig bag noget, i noget, under noget etc.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad den handler om.

Læs billedbogen. Inddrag børnene i genfortælling af billedbogen.

Sproglege. Orienter dig i sproglegene og vælg mindst to sproglege, som passer til børnegruppen. Lav gerne flere, hvis I har lyst og ekstra tid. Forbered dig på forhånd på legen. Brug billedbogen som udgangspunkt for sproglegene, da de omhandler billedbogens tema. Legene giver børnene mulighed for at høre, se, gøre og røre ord i nye sammenhænge.

Syng 2. vers af *Sprogstartssangen*.

Litteraturforslag

- Stefan Casta: *Er det dig mor Mæh?* Kle-matis, 2016
- Michael Engler: *Birk og Bjørn er bedste venner.* Turbine, 2019
- Eric Hill: *Plet i zoologisk have med flapper.* Carlsen, 2018
- Annika Lundholm Moberg: *Ollie leder.* Turbine, 2019
- Jørg Myhle: *Vil du nusse mit øre?* Turbine, 2018
- Tony Ross: *Hvor er min sut?* Bolden, 2017
- Stine Stregen: *Lilia og ... hvor er Løve?* Gyldendal, 2018
- Susanne Strasser: *Søvnig og lysvågen.* Turbine, 2018

2020

SPROGSTART 1-3 ÅR

Fokusord til *Birk og Bjørn skal sove*

Venner. Se Birk og Bjørn. De er bedste venner. Birk smiler til Bjørn – og Bjørn smiler til Birk. Kan du se en nisse? Nissen står **foran** blomsten.

Birk ligger **på** gulvet. Bjørn ligger **oven på** Birk. Kan du se nissen? Nissen står **bag ved** puden.

Bjørn er blevet væk! Se, Birk kigger **i** kassen. Mon Bjørn er **i** kassen? Kan du se nissen? Den står **bag ved** kassen.

Stuen. Birk leder efter Bjørn **i stuen**. Han kigger **i stuen**. Han kigger **bag** sofaen og **under** bordet. Hvis Bjørn var **under** bordet, hvor var han så? Hjælp hinanden med at pege **under** bordet. Kan du se nissen? Han gemmer sig **bag** sofaen.

Køkkenet. Birk leder efter Bjørn **i køkkenet**. Se! Birk hælder mælk **i** glasset og **ved siden af** glasset. Han kommer til at hælde mælk **på** gulvet. Men hvor er Bjørn? Bjørn gemmer sig stadigvæk! Kan du se nissen? Nissen gemmer sig **på** køkkenbordet **bag** flasken med olie.

Badeværelset. Birk leder efter Bjørn **på badeværelset**. Bjørn er ikke **i** vasken. Og ikke **i** badekarret. Kan du se nissen? Han gemmer sig **under** vaskeskabet.

Birks værelse. Birk leder efter Bjørn **på værelset**. Bjørn er ikke **i** kassen. Bjørn er ikke **under** tæppet. Kan du se nissen? Nissen gemmer sig **under** Birks hue.

Bjørn gemte sig **under** Birks dyne! Birk bliver glad for at se Bjørn, og Bjørn bliver glad for at se Birk. Kan du se nissen? Den gemmer sig **under** Birks seng.

Se! Birk og Bjørn ligger **i** sengen. **Under** dynen. **På** puden. Kan du se nissen? Den gemmer sig **bag** Birks seng.

SPROGSTART 1-3 ÅR

Billedbogssnak til *Birk og Bjørn skal sove*

- peg i bogen og hold fokus på forholdsordene undervejs!

Tal om, når noget bliver væk! Hvad er blevet væk for jer? En sut? En pude? Hvad er det, der er blevet væk for Birk?

Se på forsiden. Hvad kan du se? Kan du pege på Birk? Kan du pege på Bjørn? Har Birk og Bjørn åbne eller lukkede øjne? Hvor er puden? Kan du se et tæppe? Hvad farve har tæppet?

Birk har mange venner. Bjørn er Birks bedste ven. Kan du se andre af Birks venner? Kan du se en løve? Kan du se en and? Kan du se en ræv? Kan du se en nisse med rød hue? Hvor ligger Birk?

Kan du se nissens røde hue? Nissen står bag ved den store pude. Hvor står nissen? Bjørn ligger oven på Birk. Hvor ligger anden? Der står et krus på en kasse. Kan du finde kruset? Der hænger billeder på væggen. Kan du pege på ét af billederne?

Kan du se spidsen af nissens røde hue? Hvem leder Birk efter? Tror du, Bjørn er i kassen? Kan du se et par røde sko på tæppet foran en kasse. Kan du se en taske på en kasse?

Kan du se spidsen af nissens røde hue? Far giver Birk et godnatkys. Kysser far Birk på næsen eller på kinden? Se far! Er han på bordet eller er han under bordet? Hvor er Birks hue? Er den på gulvet eller er den på Birks hoved?

Kan du se nissen? Hvad gør Birk? Han hælder mælk i glasset. Og han spilder mælk på gulvet. Kan du se en sut? Hvor er sutten? Er den på gulvet eller er den på køkkenbordet?

Kan du se nissens fødder? De gemmer sig under vasken. Hvad er det, Birk holder i hænderne? Kan du se shampooflasken? Kan du se badeanden? Hvor sidder badeanden?

Kan du se nissens fødder og spidsen af nissens hue? Kan du se en flodhest? Kan du se en giraf? Hvad er det, der står oven på kommoden? Hvad har Birk i munden? Hvor sidder Birks navle? Kan du finde din navle?

Kan du se nissen? Birk har fundet Bjørn! Bjørn var under Birks dyne. Hvor var Bjørn? Hvor er Birk? Er han i sengen eller er han på gulvet? Hvor er anden. Er anden i sengen eller er den på gulvet?

Kan du se nissen? Kan du se Birk? Birk ser glad ud. Han smiler. Kan du smile? Kan du se Birks hue? Er Birks hue på sengen eller på gulvet? Birk og Bjørn lukker deres øjne. Kan du lukke dine øjne? Nu skal de sove? Skal du snart sove?

2020

SPROGSTART 1-3 ÅR

Sproglege til *Birk og Bjørn skal sove*

Sproglege

Gemmeleg: Nissen (nissehuen) har gemt sig! Hjælp hinanden med at finde ham. Foran en blomst (i stuen). Bag ved en pude (i stuen). Bag ved en kasse. Bag ved en stol/sofa (i stuen). På et bord (i køkkenet). Under vasken (på badeværelset). Bag ved en hue (på værelset). Under en seng (på værelset). Bag ved en seng (på værelset). Brug forholdsordene foran, i, bagved, på og under aktivt mens I leger.

Bjørn og dynen: Gem den bløde, brune bamse fra Sprogstartsposen under dynen. Spørg børnene, hvor bamsen har gemt sig. Læg nu bamsen på dynen og spørg, hvor den nu er. Fortsæt evt. med foran og bagved.

Sproglege – med digitale læringsmaterialer

Story Sequencer og Talende æsker: Indtal på forhånd følgende 6 sætninger på Story Sequenceren. *Kan du gemme nissen foran æsken? Kan du gemme nissen i æsken?* Fortsæt med bag ved æsken, på æsken, ved siden af æsken og under æsken. Læg tryk på forholdsordene, når du indtaler dem. Lad nu børnene skiftes til at aktivere lyden på Story Sequenceren og lad dem gemme nissen (nissehuen) foran æsken, i æsken, bag ved æsken etc. alt efter hvilken sætning, de aktiverer. Få gerne børnene til at fortælle, hvor nissen (nissehuen) har gemt sig, så de aktivt bruger forholdsordene – hvis de kan!

Story Sequencer: Indtal på forhånd følgende 6 sætninger. *Nissen er **foran** blomsten. Nissen er **bag ved** puden. Nissen er **på** køkkenbordet. Nissen er **under** vasken. Nissen er **ved siden af** huen. Nissen er **under** sengen.* Hjælp hinanden med at aktivere lyden og finde det billedkort, der passer til den enkelte sætning.

Endnu flere sproglege – inde & ude

Leg med forholdsord: *Nina, kan du stille dig foran legehuset? Jens, kan du stille dig bag ved æbletræet? Mille, kan du stille dig i sandkassen?* Tag billeder af børnene og print dem ud, hvis du har mulighed for det. Hæng dem op og sæt sammen med børnene ord på, hvor de står i forhold til legehuset, æbletræet eller sandkassen. Eller hvor de nu står, sidder eller ligger.

Bjørn er væk!: Gem på forhånd bamsen fra Sprogstartsposen et sted i det rum, I er i. Fortæl børnene, at bamsen er blevet væk og spørg, om de kan hjælpe med at finde ham. *Nina, kan du se, om Bjørn er under dynen? Jens kan du se, om Bjørn er bag ved kassen med klodser? Mille kan du se, om Bjørn har gemt sig i kassen med bamser?*

2020

SPROGSTART 1-3 ÅR

Forældrespor – *Birk og Bjørn skal sove* af Michael Engler og Joëlle Turlonias (2019) Om når noget gemmer sig eller er blevet væk og om forholdsord

Sproglege

Leg med forholdsordene foran, i, under, bag ved og på. Brug en bamse og spørg jeres barn, om I skal hjælpes ad med at sætte bamsen i fx en kasse eller en seng. Under kassen eller sengen etc.

Gemmeleg 1: Gem en bamse og spørg barnet, om I sammen skal lede efter den. Spørg fx: *Kan du kigge under sengen? Prøv at se efter, om bamsen er i kassen.* Fortsæt legen med de andre forholdsord.

Gemmeleg 2: Gem bamsen i køkkenet, på badeværelset, på barnets værelse eller i stuen. Gå sammen rundt i huset/lejligheden og tal om de mange ting, I møder på jeres vej: *Mon bamse gemmer sig på køkkenbordet? Eller bag ved badeforhænget? Eller under barnets seng? Eller har den mon gemt sig i sofaen?* Brug forholdsordene aktivt undervejs.

Gemmeleg 3: Leg en rigtig gemmeleg. Find de bedste gemmesteder hjemme hos jer og gem jer for hinanden. Sæt ord på, når du finder dit barn, fx: *Du gemte dig lige der! Bag døren!* Brug igen forholdsordene, så barnet hører dem i mange forskellige sammenhænge.

Litteraturforslag

Stefan Casta: *Er det dig mor Mæh?* Klematis, 2016
Michael Engler: *Birk og Bjørn er bedste venner.* Turbine, 2019
Eric Hill: *Plet i zoologisk have* med flapper. Carlsen, 2018
Annika Lundholm Moberg: *Ollie leder.* Turbine, 2019
Jørg Myhle: *Vil du nusse mit øre?* Turbine, 2018
Tony Ross: *Hvor er min sut?* Bolden, 2017
Stine Stregen: *Lilia og ... hvor er Løve?* Gyldendal, 2018
Susanne Strasser: *Søvnig og lysvågen.* Turbine, 2018

Et lille tip

Indgå i fælles opmærksomhed

Fra barnet er ca. seks måneder, kan du begynde at modellere fælles opmærksomhed., hvor du og barnet kigger på et objekt sammen, og du fortæller om objektet. Bøger er et godt værktøj her, for de indeholder mange billeder, som barnet kan forholde sig til, imens du sætter ord på det, som barnet synes er spændende. (Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 110)